
SUGGESTOPEDIA AS AN ELEMENT OF PROACTIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE PROFESSIONAL PREPARATION OF PRE-SCHOOL TEACHERS**Elka Yanakieva**SWU “Neofit Rilski”- Blagoevgrad, Bulgaria, elka_yanakieva@abv.bg**Nino Mihaylov**SWU “Neofit Rilski”- Blagoevgrad, Bulgaria, nipemih@abv.bg

Abstract: The research is aimed at the theoretical understanding and practical realization of the idea that students should be put in a situation in which they try on themselves what it means for the trainee to take any kind of psychological barriers in the learning process. We chose to work with students who study the specialty of "Pre-school Pedagogy and Foreign Language" because Suggestopedia and Pre-school Pedagogy have many points of contact. In the course of our work with the students we applied the three types of suggestions recommended by Dr. G. Lozanov. Student sessions were conducted with consideration of the emotional impact and psychotherapeutic effect of Suggestopedia, but with logical forms of cognitive content (psychological suggestion). Special incentives for activating learning (didactic suggestion) were used. We used art to make an emotional impact on students and to harmonize the organizational form of learning (artistic suggestion). The experimental work was carried out in the process of pedagogical and technological preparation of students for work in the field of "Environment". Accordingly, a series of "lessons for pre-school teachers" which received the working name "Ecology through fairy tales" were created. The cognitive material, which reflects the cognitive direction in the kindergarten, is available in a detailed form. It is arranged in global, generalized themes (units). Global themes are organized so that they can be emotionally and logically conceived at the same time. The text of each tale is an artistic representation of an ecological concept in which the components of the processes occurring in nature and their relationships are represented as fairy-tale characters. The science report presents a story of this series (part of a global unit). The main concepts embodied in the story "Where the Rivers Come From" reflect the process of the water circle. The pedagogical technology based on the main ideas of Suggestopedia is described: a. ritual concert sessions (active and pseudo-passive); b. a terminological interpretation of cognitive content through role-playing and game modeling and preparation for a theatrical play; c. developing dolls and accessories for theater play. Here the students use the means of art, they saturate the process of artistic training (music, literature, fine arts). These activities are not outside the learning process as a stage of illustrating, or as a means of consolidating knowledge, but are an activity that is organically related to cognitive content. It illustrates how the idea of Suggestopedia is practically realized to be a learning tool and to be used in everyday learning. Students are given the opportunity to retell the story by means of drawings (illustrations). For the first time, the possibilities of the method of Suggestopedia for the professional qualification of pre-school teachers are experimentally studied and the main changes that occur in the attitude of the teachers towards the ecological education of the young children are noted hypothetically.

Keywords: Suggestopedia, preschool pedagogy, pedagogical technology, vocational training, pre-school teacher.

СУГЕСТОПЕДИЯТА КАТО ЕЛЕМЕНТ ОТ ПРОАКТИВНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА В ПРОФЕСИОНАЛНАТА ПОДГОТОВКА НА ДЕТСКИТЕ УЧИТЕЛИ**Елка К. Янакиева**ЮЗУ “Неофит Рилски” - Благоевград, elka_yanakieva@abv.bg**Нино П. Михайлов**ЮЗУ “Неофит Рилски” - Благоевград, България, nipemih@abv.bg

Резюме: Изследването е насочено към теоретично осмисляне и практическо осъществяване на идеята студентите да бъдат поставени в ситуация, при която те да опитат върху себе си какво означава за обучавания снемането на всякакъв род психологически бариери в учебния процес. Избрахме да работим със студентите от специалност “Предучилищна педагогика и чужд език” поради това, че сугестопедията и предучилищната педагогика имат много допирни точки. В процеса на работата си със студентите приложихме трите вида сугестия, препоръчвана от д-р Г. Лозанов. Занятията със студентите се провеждаха

с отчитане на емоционалното въздействие и психотерапевтическият ефект на сугестопедията, но с логически форми за подаване на познавателното съдържание (психологическа сугестия). Използвани бяха особени прийоми за активизиране на обученето (дидактическа сугестия). Използвахме изкуството с цел емоционално въздействие върху студентите и хармонизация на организационната форма на обучението (художествена сугестия). Експерименталната работа беше извършена в процеса на педагого-технологична подготовка на студентите за работа по направлението „Околен свят“ В съответствие с това бяха създадени серия от ”уроци за детски учители”, които получиха работното наименование “Екология чрез приказки”. Познавателният материал, който е отражение на познавателното направление в детската градина, се предлага в детайлизиран вид. Той е подреден в глобални, обобщени теми (единици). Глобалните теми са организирани така, че да могат да се възприемат едновременно емоционално и логически. Текстът на всяко приказка представлява художествено представяне на екологична концепция, в която компонентите на протичащите в природата процеси и техните отношения са представени като приказни герои. В научния доклад е представена една приказка от тази серия (част от глобална единица). Основните понятия, които са изпълнени в приказката “От къде идват реките” отразяват процеса на кръговрата на водата. Описана е педагогическата технология, основана на основните идеи на сугестопедията: а. ритуални концертни сеанси (активен и псевдопасивен); б. творческа интерпретация на познавателното съдържание чрез влизане в роля и игрово моделиране и подготовка за театрализирана игра; в. изработването на кукли и аксесоари за театрализирана игра. Тук студентите си служат с изразните средства на изкуството, наситят процеса на обучението с артистизъм (музика, литература, изобразително изкуство). Тези занимания не са встрани от учебния процес като етап на илюстративността, или като средство за затвърдяване на знанията, а са дейност, която е органично свързана с познавателното съдържание. Показано е как практически се реализира идеята на сугестопедията изкуството да бъде средство за обучение и да се използва дидактизирано във всеки момент от учебния процес. На студентите се дава възможност да отразят съдържанието на приказката в рисунки (илустрации). За първи път експериментално се изучават възможностите на сугестопедичния метод за професионалната квалификация на детските учители и хипотетично се отбелязват основните изменения, които настъпват в отношението на учителите към екологическото образование на малките деца.

Ключови думи: сугестопедия, предучилищна педагогика, педагогическа технология, професионална подготовка, детски учител.

1. УВОД

Сугестопедията се определя като наука за освобождаване на психическите резерви на човешката личност. Тя разчита на вътрешната активност на обучавания, която е продукт на дълбоко мотивираното лично отношение към конкретния учебен процес и към усвояваните компетентности. Д-р Г. Лозанов обяснява успеха на сугестопедията с решаващото въздействие на директното (пряко) меко внушение. При комуникативно въздействие върху обучавания (в бодърствуващо състояние), се създават условия за активизация на резервните възможности на личността. Именно поради това, независимо от факта, че по време на сугестопедичното обучение ученикът е псевдопасивен, ние считаме, че сугестопедията може да допринесе за конституиране на проактивна образователна среда, тъй като „противостои на традиционно прилагания информативен подход и се разгръща като педагогическо взаимодействие, за което динамичният, дейностният, преживелищният, активно преобразуващият момент са съществени характеристики” [2]. Именно с тези свои възможности сугестопедията е особено подходяща за подготовка на детски учители.

2. ОПИСАНИЕ НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ

Нашата идея е да поставим студентите в ситуация, при която те да опитат върху себе си какво означава за обучавания снемането на всякакъв род психологически бариери в учебния процес. Избрахме да работим със студентите от специалност “Предучилищна педагогика и чужд език” поради това, че сугестопедията и предучилищната педагогика имат много допирни точки, особено в принципите: а. учителят работи с увереност, че се случва нещо необикновено и така психологически заразява и обучаваните; б. в основата е любовта, създаваща спокойствие и доверие както у обучавания, така и у обучавания; в. обучаваният усвоява знания и развива компетентности най-добре когато има себеусещане за свобода и сам избира как да учи; г. висока степен на интегритет на знанията – всяко знание е част от нещо общо и не се изучава изолирано; д. използване на изкуството поради неговата способност да излъчва неспецифични комуникативни внушения; е.

при определяне на времетраенето и съотношението на отделните компоненти на учебния процес се прилага златната пропорция; ж. нашият мозък възприема заобикалящия свят в неговата цялост, а не като съвкупност от отделни субекти, и затова постоянно се имат предвид следните съотношения: Цяло – Част, Част – Цяло; Частта чрез Цялото [7].

В процеса на работата си със студентите приложихме трите вида сугестия, препоръчвани от д-р Г. Лозанов. Занятията се провеждаха с отчитане на емоционалното въздействие и психотерапевтичкия ефект на сугестопедията (психологическа сугестия). Използвани бяха особени прийоми за активизиране на обученето (дидактическа сугестия). Изкуството присъстваше с цел емоционално въздействие върху студентите и хармонизация на организационната форма на обучението (художествена сугестия).

Експерименталната работа беше извършена в процеса на педагого-технологична подготовка на студентите за работа по направлението „Околен свят“ В съответствие с това ние започнахме да създаваме серия от ”уроци за детски учители”, които получиха работното наименование “Екология чрез приказки”. Познавателният материал, който е отражение на това, което е включено в познавателното направление, се предлага в детайлизиран вид, който е подреден в обобщени теми (глобални единици). Те бяха организирани така, че да могат да се възприемат едновременно емоционално и логически. Текстът представлява художествено излагане на екологична концепция, в която компонентите на протичащите в природата процеси и техният отношения са представени като герои във вълшебна приказка. Тук представяме една приказка от тази серия, която има свои образователни задачи, но трябва да отбележим, че това не е пълната глобална единица. Заедно с приказката “От къде идват реките” в глобалната единица са включени “Как госпожица Мъгла си търсеше годеник” (обитателите на долното, средното и горното течение на реката), “Световния океан” (биологическо разнообразие и адрес на обитателите на световния океан) “Човекът и водата” (за екологосъобразното поведение на човека и самопречистването на водата). Първоначалното им възприемане се извършва в едно занимание, а след това последователно се работи върху съдържанието на всяка една от тях. Глобалната единица осигурява възможността за възприемането на всяко знание като част от нещо общо. Основните понятия, които са възплътени в приказката “От къде идват реките” отразяват процеса на кръговрата на водата (4). Така представено познавателното съдържание създава усещането за лекота, а обучаваните го възприемат между другото, като фон на действието.

ОТ КЪДЕ ИДВАТ РЕКИТЕ ?

– *Аз ти казах, че ще завали. - усмихна се малката Печурка на розовия червей. - Нека само спре този дъжд и аз ще започна да раста и ще стана голя-я-яма.*

Червеят беше ядосан. Дъждовната вода запълни собствените му галерии и всички свободни местенца в почвата. Той не можеше вече да диша. Как да дишаш, като цялата повърхност на тялото ти, която служи за дишане, е обгърната с вода? Той изпъля върху повърхността на земята. Обезпокоен и загрижен, той си каза: “Кога ли ще спре този дъжд? Пък и водата трябва да се оттече за да мога да се върна у дома. Дано само не се появи някоя лакома птица. А и оная непохватник, таралежа е много опасен за мен. За хищните насекоми не смея и да си помисля. Бр-р-р. . . Добре че известната хулиганка, къртицата, си е построила отводнителни канали и сега се е сгушила някъде на сухо. Иначе и тя, както обича червеи. . .”

И докато дъждовният червей мислеше това, съвсем близо до него се чу едно “Туп!”. От небето падна малка водна капка.

– *Здравей - каза тя. - Аз отново съм тук. Искаш ли да остана?*

Червеят премълча важно. А почвата реши, че този въпрос е отправен към нея.

– *Не мога да те приема, - решително заяви тя. - Вече приех много водни капки и за теб няма място. Но мога да те пропусна по-надолу - все ще стигнеш някъде, където ще можеш да си починеш.*

– *О толкова ме е страх. Там е тъмно и студено. - помисли си водната капка.*

Но тя беше смело момиче, преодоля страха си и се оттече към долния земен пласт. Но и той не пожела да я приеме:

– *Да те приютя ли? Но аз не съм в състояние! Приютил съм вече толкова много водни капки. Иди по-надолу.*

“Какво ли ще стане с мен?” - помисли си водната капка.

– *Ще се чувстваш прекрасно. - каза едно освежено от водата малко водорасло, от тези, които намират своето място в почвата. - Ти мина през галериите, които червеите са построили, а сега ще откриеш пукнатини и пори по които ще се спуснеш до скалите и ще проникнеш в тях.*

Излегналата се под почвата скала чу това и на свой ред се обади:

- Ела, не се страхувай. Когато започнеш пътешествието си през моите пукнатини и пори, ти ще продължиш да се пречистваш. Всичко неприятно и мръсно, което е попаднало в теб докато си била горе, на светло, ще бъде отстранено. И ти ще станеш една от най-чистичките водни капчици на света.
- Спускаше се водната капка надолу, спускаше се и изведнъж някой я спря.
- Ти кой си? - попита го тя.
- Аз съм този, който не пропуска вода. Наречен съм Водонепропускливия.
- Огледа се водната капка и видя, че нейните сестрички - другите водни капки - също са спрели тук. Водонепропускливият не разрешил и на тях да се оттичат по-надолу.
- Толкова сме много, какво ще правим?
- Нима ти не познаваш моя най-добър приятел? - обади се някой, който се намирал съвсем близо до водната капка, толкова близо, че тя си помисли, че го е казала самата тя.
- Кой си и къде си? - попита водната капка.
- Нима не усещаш? - чу се отново гласа. - Ти се намиращ вътре в мен. Аз съм Водоносния. А този под мен - Водонепропускливия - е моя най-добър приятел, защото той не те пропуска. Ти ще останеш тук, у мен. Заедно с теб ще се съберат милиони водни капчици и ще запълнят всичките ми пукнатини и пори. Така ще заслужи името си - Водоносния.
- Завинаги ще останем затворени в твоята прегръдка - въздъхнаха всички водни капки.
- О не, вие ще се движите в най-различни посоки. И след много ли, малко ли време ще изскочите в някой извор. Изворите са местата, откъдето подземните води излизат на повърхността - каза важно и компетентно Водонепропускливия.
- Какво ще правим, когато излезем там? - развълнуваха се водните капки.
- Почакайте и ще видите - казаха едновременно Водоносния и Водонепропускливия.
- Събираха се капчиците, събираха се и започнаха да се връщат нагоре - образува се подземно водно хранилище. Скучно беше на водните капки тук - жива душа нямаше наоколо - в почвените води почти няма живот. Е, среща се по някое подземно животно, но то винаги е много малко, без слух и зрение и съвсем безцветно. Това са все неща, които трябва да животните, които се намират на повърхността на земята. С една дума - скучно.
- Нашата водна капка имаше късмет - заедно с други водни капки тя се озова в едно бълбукащо изворче.
- Изворче, благодаря ти, че ме доведе на повърхността. Толкова дълъг беше пътя ми под земята, че започнах да тъгувам за своята свобода - сега мога да скачам накъдето си искам и както си искам.
- Водната капка обичаше шумните приключения. Затова много ѝ хареса когато заедно с другите капки избяга от изворчето. Стана весел, пенлив ручей. И как няма да е пенлив? Той се спускаше по наклонените склонове на планината, а водните капки в него скачаха безпорядъчно. Но изворчето не остана тъжно и самотно - към него от земните недра прииждаха все нови и нови водни капки. Те му даваха живот, подхранваха го.
- Отначало това беше само един ручей - той бягаше в тесното си легло между тревите и разхвърляше капчици вода наоколо. Това бяха неговите подаръци за растенията, които обичат влагата и виреят край неговите брегове. А после към този ручей се присъедини друг. И в него също имаше милиони водни капки.
- От къде идвате? - попита ги нашата водна капка.
- От високите снежни върхове на планината. Снежните преси и ледът там вече се топят и ние тръгнахме да пътуваме. По пътя събрахме и дъждовната вода.
- Толкова сме много. . . - помисли си водната капка. - Дали ще срещнем и някой друг?
- В това време се чу гласът на друг ручей:
- Чакайте и мен, и аз искам да дойда с вас.
- Ще те приемем, ако кажеш откъде идваш.
- Моето начало е от едно отточно езеро, което се намира високо в планината. То се нарича ледниково, защото е образувано през ледниковата епоха. Тогавата тук през цялата година е било страшен студ. Затова аз съм студен и чист ручей.
- Ручей след ручей, отляво и отдясно - получи се поток. Присъединиха се и други ручей и потоци - стана река. А реката се получи бързоструйна - та нали това е нейното горно течение? Препускаше тя в своето легло, между двата си бряга и отнасяше нанякъде всички по-малки частици, които срещаше по пътя си. Заедно с водните капки весело и безпорядъчно пътуваха пясъчинки и глинести частици. Чисто и твърдо е леглото в горното течение на реката - не можеш да видиш нито пясък, нито тиня по дъното.
- Водната капка се обърка тя не знаеше накъде се носи и изведнъж . . . Дочу се страшен грохот. Помисли си капката, че това е краят на света. Хвана се здраво за своите приятелки и . . . полетя надолу.
- Кой ни накара да полетим така? - викнаха изплашените водни капки.
- Това съм аз, Водопадът. Намирам се тук, защото тук има речен праг.

- *Не успя водната капка да се огледа наоколо и със страшна сила се удари отново в земята.*
- *Оле-ле, къде съм?*
- *У мен си. - започна някой гръмко да се кара - Аз съм Ерозионен Котел. Твоите сестри ме издълбаха. Доведе ги принцеса Ерозия. Чувам, че сега хората са направили от нея вещица. Как не ги е срам! Ерозия ми даде името, затова тя е моя кръстница. Всички водни капки скачат тук като луди. И бързо се оттичат. За къде сте хукнали и вие не знаете.*
- *Знаем. - отвърнаха му дружно водните капки. - Ние бързаем към средното и долното течение на реката. Там ще оставим песъчинките и глинестите частици. Те спокойно ще легнат на дъното и ще послужат добре на животните, които обичат да се заравят. Колкото по-далеч от извора отиваме, толкова по-спокойни ще ставаме. Докато най-накрая попаднем във водите на някое голямо езеро, море или океан.*
- Водата продължи нататък - нали няма кой да я спре? А с нея и водната капка, която търсеше нови приключения.*
- “Колко мили същества са водните капки. - помисли Слънцето. - Сега ще ги погалья. Някои от тях ще стопля толкова много, че те ще се превърнат във водна пара и ще полетят нагоре, за да образуват облаците. “*
- Не остана по-назад и Почвата: “Не мога да разреши всички водни капки да отплуват към моретата и океаните. Някои от тях ще останат с мен. Те са нужни за да дават живот на моето дете. Нали всички познавате моя син принц Плодородие? Той обича само чиста вода.”*
- Животните дойдоха на водопой и изпиха част от водните капки. Речната вода винаги е много вкусна.*
- Но малката капка продължи пътя си. Тя искаше непременно да стигне до водите на Световния океан. И навярно вече е там.*

Запомнянето на текста е решаващ фактор в сугестопедичното преподаване и се извършва чрез *ритуални концертни сеанси* (активен и псевдопасивен), които осигуряват психорелаксация и хармония на преживяванията [7, 140-148]. По време на *активния сеанс* преподавателят чете приказката под аккомпанимента на музика от Виенските класици (Хайдн, Моцарт, Бетовен), както и от класиците-романтици (Шуберт, Шопен, Шуман). Гласът му е в хармония със нюансите на музикалната фраза. Обучаващите проследяват своя текст (всеки е получил по един екземпляр от приказката непосредствено преди активната сесия) като подчертават, маркират, или си записват бележки в полето по собствено желание. На този етап обучаващите схващат основните моменти в текста от гледна точка на водещите екологически категории. Целта на концертния сеанс е бъдещите учители да възприемат добре познавателното съдържание и да бъдат развълнувани от него. По време на *псевдопасивния сеанс*, който следва незабавно след активния, обучаващите затварят очи и слушат преподавателя, който чете приказката отново на музикален фон. Създадена е необходимата нагласа на съзерцателност и самовглъбеност, на откъсване от житейските проблеми и ежедневни конфликти, но съзнанието е повече от будно и критично. Текстът се поднася с изключително овладяни речеви инструкции. Учебникът е затворен. Словото е основно средство за въздействие, то оказва интелектуално, образно и емоционално влияние. Музикалният фон засилва удоволствието и оптимизира процесите на възприемането. Засилването на внушението се осигурява чрез използване и на подтекста (недоговорености, акцентирание, изразителни паузи). Така се включва участието на периферното възприятие. Въпросите, които студентите обсъждат след концертните сесии са насочени към литературен анализ. Но те не спират до него, защото основната цел на обучаващия е да постави всеки обучаван в ситуацията на емпатийно преживяване. То се провокира от въпроси, чиито сугестивен ефект се определя от степента на емоционална близост и съучастие между членовете в групата, от свободата и ненапрегнатостта на ситуацията, в която протича беседата, от личностното въздействие на обучаващия. Въпросите са например: Кои са чувствата и мислите, които вълнуват водната капка? Кой иска да бъде водна капка, която ще ни разкаже за своите авантюри? Кой ще приеме да бъде Водоносния? На студентите се дава възможност за творческа интерпретация на познавателното съдържание чрез влизане в роля и подготовка за театрализирана игра. Всеки участник тегли карта, която му дава възможност да изиграе един или друг герой, да го представи пред публика. Тя съдържа и допълнителна информация, чиято функция е да помогне на обучаващия да представи своя герой в най-изгодна светлина. При това той може да използва предоставената му информация в зависимост от своите потребности и виждания. Ето съдържанието на една такава карта:

“Водна капка - срещам се в течно, твърдо (снежна покривка, лед) и газообразно състояние (облак). Аз определям влажността на въздуха и правя валежите (дъжд, сняг, суграшица, град). Участвам в образуването на хидросферата - реки, езера, блата, язовири, ледници, снежна покривка. Можете да ме срещнете и в подземните води. Помагам на скалите да се разрушават и да образуват рохляк. Издигам се

като пара от прясно разораната и огряна от слънцето почва. Без мен почвата ще загуби своето дете - Принц Плодородие. Растенията не могат без мен, животните и човекът също. Затова познавам всички. В реките, блатата, моретата, океаните аз съм една съвсем малка част от водата в която плуват риби, октоподи, морски кончета, медузи и водорасли. За тях аз съм среда на обитание. Живите същества, които живеят на сушата, пият от мен и така те са здрави и щастливи. Ако не съм аз, растенията никога няма да могат да се нахранят и ще загинат. За тези които живеят на сушата аз съм екологичен фактор. Познавам лично всички живи същества на земята. Приятелка съм на Водоносния и Водонепропускливия.»

Изработването на кукли и аксесоари за *театрализирана игра* дава възможност за възникване на различни идеи за онагледяване на приказката. Изработваните кукли и аксесоари се обсъждат от цялата група студенти, като идеята е всички да се чувстват отговорни за резултатите. Тук студентите си служат с изразните средства на изкуството, насищат процеса на обучението с артистизъм (музика, литература, изобразително изкуство). Тези занимания не са встрани от учебния процес като етап на илюстративността, или като средство за затвърдяване на знанията, а са дейност, която е органично свързана с познавателното съдържание. Подготовката на куклите и аксесоарите, както и драматизирането на приказката са фактори, които водят до допълнително осмисляне на нейното познавателно съдържание и осигуряват на студентите “постигането на адекватен на вложената интенция смисъл и ефект” [3]. На студентите се дава възможност да отразят съдържанието на приказката в *рисунки (илюстрации)*. Вариативността на техниката на изпълнение дава възможност за получаване на рисунки с различен характер на изразителността. Така те да развиват пластичността на мисленето си, неговата самостоятелност и свобода. Опитът, който обучаваните получават чрез заниманията с изкуство формира тяхната увереност, че могат да правят достоверни изводи, които се базират на собствени мисли, проникателност и озарения, познание и съждения

3. ЗАЩО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНАТА РАБОТА Е УСПЕШНА

За първи път експериментално се изучават възможностите на сугестопедичния метод за професионалната квалификация на детските учители и хипотетично се отбелязват основните изменения, които настъпват в отношението на учителите към екологическото образование на малките деца. За съжаление ние не проведохме диагностичен тест, с който да потвърдим нашата хипотеза. Но предмет на нашето изследване беше да покажем възможностите на сугестопедичното обучение, чрез разработване на екологическо познавателно съдържание и практическо апробиране на някои негови елементи (глобални теми, сугестопедични ритуални концертни сеанси, вплитане на изкуството и заниманията с изкуство в учебния процес, утвърждаване на основните принципи и средства на сугестопедията в процеса на професионалната квалификация на детските учители).

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Сугестопедичните елементи в екологическото образование на детските учители, съдействат за развитието на мотивацията, дава възможност за създаването на нови идеи за педагогическата дейност, и обогатява съдържателния компонент на тяхната екологическа образованост. Съответно възниква и изискването за преразглеждане на възгледите за съдържанието и организационните форми на квалификационната работа с учителите, което означава преминаване от масово-репродуктивни форми и методи на обучение към лично ориентиран, индивидуално-творчески. Образование, което се основава в най-голяма степен на правото на избор на детето, му дава най-големи възможности за саморазвитие и самореализация. Изборът е не само право на собствено решение, но и готовност осъзнато и отговорно да се реализира целесъобразно волево действие в конкретен акт на поведение и дейност. [6] Това означава и смяна на образователната парадигма и развитие на алтернативни педагогически системи. В този контекст екологическата подготовка на детските учители се разглежда преди всичко като възможност за придобиване на знания и използването им в ежедневната педагогическа практика. От тук следва въпросът как и защо традиционните методи на подготовка на учителите могат да загубят своето състезание с развитието на методиката на сугестопедичното обучение.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Balabanova M. Suggestive Techniques in the early foreign language teaching. Journal of International Scientific Publications: Language, Individual & Society, Volume 3, p. 213-221 <http://www.scientific-publications.net/download/language-individual-and-society-2009.html>

[2] Дерменджиева, С., Г. Дянкова, В. Вардарева, Аз съм гражданин на...? (теоретико-приложни аспекти на подхода "Образование за европейско гражданство" в детската градина), International journal Knowledge vol.22.3, Institute of Knowledge Management, Skopje, Macedonia, p.687, 2018

[3] Дянкова Г., Д. Тасевска. Театрална лаборатория за психосоциално развитие в училищна възраст, УИ «Св. св. Кирил и Методий», Велико Търново, с. 58, 2011.

Лозанов Г. Суггестопедия в началной школе. Суггестология и суггестопедия . - 1976. - т.І. - № 2. – с. 1 - 14.

[4] Лозанов Г. Сущность, история и экспериментальные перспективы суггестопедической системы при обучении иностранным языком . - ж. Суггестология и суггестопедия . - 1976. - т.І. - Номер 1. - стр. 5 - 14.

[5] Лозанов Г. Суггестопедия- десуггестивно обучение. Комуникативен метод на скритите в нас резерви. – С.: Ун.изд-во “Св.Климент Охридски», 2005.

[6] Шехова-Канелова М. Автономия и организационно развитие на училището,София. – 2011 г, с.181

[7] Янакиева Е. Една нова идея за педагогическа ситуация. Дом. Дете. Детска градина. 2000. - бр.5. - с. 3 - 10.